

personajelor și de realizare a relațiilor fac ca textul să fie o ofertă extrem de viabilă pentru repertoriul unui teatru.

Propunerea regizorului Radu Apostol subliniază raportul antagonic între puritatea tinerilor (interpretați de Adelina Gelea și Bogdan Florea) în contrapunct cu indifferența generației mature, a părinților (Maia

Morgenstern și Mircea Rusu) dar și a celor care, chiar dacă tineri, o să le urmeze: prietenul *Olgăi* (Aurelian Barbu).

Teatrul Act – Chip de foc de Marius von Mayenburg. Regia: Radu Apostol. Distribuția: Maia Morgenstern, Mircea Rusu, Adelina Gelea, Bogdan Florea, Aurelian Barbu.

Claudia LIPAN

Schimbări de vârf

Cu noua serie de spectacole, Teatrul Act s-a deschis încă o dată – gratuit – către un spațiu aproape exclusivist, al textului, un spațiu încadrat în formula: „teatru-lectură”. Nu mai este lectură la masă într-o încăpere; actorii se așază confortabil pe câte un scaun în fața spectatorilor și interpretează rolurile cu textul în mână. Fapt care satisface curiozitatea tuturor acelor privitori care nu pot să urmărească repetițiile premergătoare scenei.

Una dintre piesele care au prins viață pentru o singură seară a fost *Top dogs* de Urs Widmer, descoperită de tânărul regizor Alexandru Berceanu. Piesa tratează un subiect nu puțin discutat în realitatea noastră – tratamentul postdemiterii din funcție. Opt proaspeți șomeri puși față-n față unul cu celălalt încearcă să scape de umilință, de sentimentul inutilității, cel mai acut, care îi strânge din toate părțile și le îngustează brusc orizontul, le creează stări de disconfort. Terapia în grup aplicată de Urs Widmer întrevede o posibilă ieșire din labirint, pentru că, în fond, omul până mai ieri de folos, captiv astăzi în inactivitate, trece printr-o mare neliniște. Independența lui scade, deciziile devin selective, iar clipele de tăcere se înmulțesc. Acești oameni privesc înapoi cu mânie spre fostul loc de muncă și plănuiesc mici răzbunări monstruoase pe care n-o să aibă niciodată puterea (sau curajul!) de a le împlini. Preocupările lor de odinioară (importante, de altfel) sunt înlocuite de discuții incredibil de dureroase care scot la iveală toate nemulțumirile refulate în perioada serviciului. Prejudecăți care altădată ieșeau din orizontul lor capătă interes, felul cum sunt priviți în noua ipostază contează mai mult decât încercarea de a depăși un moment dificil.

Opt actori importanți ai teatrului românesc își „citesc” impecabil rolurile. Victor Rebengiuc

a fost un colaborator plin de speranță al unei mari companii. Este cât se poate de cult, deloc surescitat și convins că-i de datoria lui să își aleagă superiorii cu care va colabora. După îndelungi antrenamente de prezentare, șocuri de idei ținute ca un „as” în mână, va fi înlăturat. Este stupefiat. Constantin Drăgănescu a redimensionat managementul firmei. Piața este un câmp de luptă, un război în care compromisul sau nehotărârea nu au ce căuta. Are nevoie de generali care să năvălească (alături de el, bravul soldat *Švejk...*) peste concurență cu armele încărcate. Alexandru Repan a fost conducător de proiect. Pare o persoană stabilă până la proba contrarie. Revenirea după demitere se transformă într-o luptă personală între el și directorul care i-a atribuit o asemenea corvoadă. Liana Navrot, consilier de încredere, a fost obișnuită cu termenii occidentali ai marilor întruniri de afaceri. După încheierea contractului, pleacă în Caraibe, uită de toți și prinde un guturai zdrăvăn. Ionel Mihăilescu a făcut tranzacții la limita codului penal. Acum a ajuns să fie întreținut de familie, ceea ce reprezintă însăși limita răbdării lui de cap al familiei. Este umilit; este pârât de un vecin; este bruscat de prea multa înțelegere a soției. Ilinca Goia, moderator al discuției, are logoree matinală și visează la propriul „Empire Building”, care ar putea să se numească „Goia Corporations”. Este singura norocoasă reangajată, care va ieși în final din criza șomajului. Șerban Ionescu nu-și revine încă în urma concedierii. I se vorbea cu „dum-neavoastră”; acum este la fel ca toți concediații. Se simte în noul grup ca într-o clinică de dezintoxicare. Are excесе de plâns cu sughituri, are friguri, mâncărimi, cârcei de tot felul, are o dramă spasmodică, telenovelistică.

Mama n-a putut să plângă – are canalele lacrimare blocate... Soția a plecat cu toți copiii. Pus în situația terapeutică de a inversa rolul cu persoana care i-a adus piatra pe inimă, are o prestație pătimașă, plină de succes. Mircea Rusu a fost răspunzător de cultura timpului liber al angajaților. Mare sportiv... a fost al 314-lea tenisman din lume. Angajat ca să dea lecții de tenis, strălucirea lui pălește treptat, deși s-a comportat „cool”. Într-o dimineață postul lui a fost desființat pentru că angajații au renunțat la timpul liber...

Fără excepție, actorii și-au interpretat excelent personajele. Cu grele clipe de tăcere,

cu multe reacții amuzante. Nu s-a simțit nici o clipă că au stat într-un cerc de scaune în mijlocul sălii. Este meritul lor și al lui Alexandru Berceanu, care a punctat frământarea plină de anxietate și spaimă a celui care, poate, la un moment dat simte că nu mai are nimic de făcut. Spaima de a nu te mai putea întoarce, de a nu îți se mai permite să fii ceea ce ești de fapt.

Teatrul Act – Top Dogs de Urs Widmer. Regia: Alexandru Berceanu. Cu: Șerban Ionescu, Mircea Rusu, Constantin Drăgănescu, Ionel Mihăilescu, Ilina Goia, Victor Rebengiuc, Liana Navrot, Alexandru Repan. Data lecturii: 25 martie 2002.

Evadarea tăcută

Actul lecturii a parcurs, într-o nouă reprezentație la Teatrul Act, textul scriitorului Thomas Hürlimann, *Ambasadorul*. Este un text complex, cu o structură aproape militară, cu psihologia unui roman realist interbelic. Scrisă la începutul anilor '90, piesa prezintă realitatea din 1945, după cel de-al treilea Reich. Ambasadorul *Heinrich Zwygart* revine în țară, convins că va fi primit ca un erou într-un moment istoric dificil pentru Elveția, când se pune problema cenzurii presei, a închiderii emigranților în lagăre, a trădării. Cu toate acestea, Elveția, pământul neutru care este de folos tuturor, devine un teritoriu al nimănui. Condamnat că a dus o politică slabă și a făcut un negoț cu aur de care toată lumea s-a spălat pe mâini, ambasadorul este nevoit să se protejeze. Primit acasă de sora lui, *Regine*, și de tată, colonelul *Zwygart*, *Heinrich* își pregătește timp de două ore (cât durează piesa) apărarea. Elveția devine o fortăreață, domeniul forțat îl apropie pe erou de „procesul” lui Kafka; prezumția de nevinovăție este pusă sub semnul întrebării la un moment dat chiar și de colonel. În rolul acestuia, Mircea Albulescu este un soldat ieșit parcă la pensie în clipa în care fiul se întoarce acasă. Medicul militar îi aprobă participarea la baluri ale păcii, dar încrederea lui este amenințată. Începe o pledoarie utopică a războiului curat în câmpul unei politici murdare, a dezvăluirilor senzaționale (cum sunt, de pildă, trezoreriile îngroșate). Ambasadorul știe de la bun început că este prea târziu pentru a se apăra, dar convingerea că a fost un adversar al regimului îl face să creadă că a riscat totul – pe el însuși. Marcel

lureș transpune demnitatea unui învingător în arma inutilă a celui acuzat. Este partizan cu răul pentru a face binele. Întoarce pe dos politica oficială, transformând-o în contrariul ei.

Resemnarea vine din altă parte însă. De la *Regine*, care a rămas tot timpul în locul unde mesajele erau livrate ca niște colete poștale. Casa în care se întoarce blamat ambasadorul nu a protejat-o, ci, dimpotrivă, a expus-o celor mai puternice riscuri politice. Cu toate acestea, *Regine* își așteaptă fratele ca dintr-o mare victorie, se pregătește să înalțe steagurile deasupra casei, îl îndeamnă pe colonel să participe la mândria familiei cu un mic discurs, are timp să observe acte filiale între colonel și ambasador etc. Valeria Seciu are puterea de a sugera cu multă finețe trăsăturile de caracter ale acestui personaj complexat de nedreptatea care i se întâmplă. Legătura fraternală are un substrat plin de sensibilitate, apar multe tăceri, iar când gloria unuia se stinge treptat celălalt trebuie să înceapă să trăiască, trebuie să nu îmbătrânească fără a iubi ceva în lume.

Sunt convinsă că Theodora Hergelegiu și actorii piesei au avut mult de lucru asupra unui text de asemenea dimensiuni și cu asemenea încărcătură istorică. Dar au reușit să transforme spațiul acestor oameni într-un „casoleum” cu ziduri groase, ziduri în spatele cărora sunt numai avertismente, ziduri ce simbolizează o graniță care uneori se poate închide din cauza unei singure neînțelegeri. Care poate să transforme o înaltă personalitate într-un om lipsit de